

[Dr. Gecse Géza:](#)

Amikor a kiűzetés – repatriálás?

Kisebbségpolitikák és kisebbségi konfliktusok – nemcsak német szemmel

Konferencia és könyvbemutató - Hannoverben

Kép 1. Hannover hajnalban

Elmozdítás, kiűrés, el- vagy hazaköltözés, azaz repatriálás. Ám a hazaköltöztetésre, elűdözésre már nem illik ez a latin eredetű kifejezés. Csupa olyan fogalom, amelyeket még ma is nehéz pontosan értelmezni. Ezek közül mára szinte magyarul is meghonosodottá vált az úgynevezett „vad elűzetés”, amely főként csehországi és kelet-poroszországi „kuriózum”, hiszen akinek németként a második világháború végén része volt benne, csak különösen nagy szerencsével élte túl. A földönfutóvá tétel eme változata ugyanis a meghurcolások egyik legkegyetlenebbike volt, a közvetlen fizikai erőszak elkövetése után még marhavagon sem jutott annak, aki a bosszú áldozatává vált.

Megkerülhetetlennek bizonyulnak e korainak számító „*etnikai tisztogatások*” kiváltó okai az augusztus 31-től szeptember 13-ig tartó hannoveri tudományos tanácskozáson. Az eddigiek során például szó esett arról, hogy a tizenkilencedik század közepétől kezdve oroszosításról vagy oroszosításokról van-e értelme beszélni, melyek voltak a tervezett, illetve megvalósult, vagyis sikeres asszimiláció ellentmondásai? Mikor és hol beszélhetünk pusztán „*akultúrálódásról*”, kudarc esetén pedig a politika mikortól és hol mozdult aztán végül furcsa módon pont a szegregáció irányába? Melyik volt Vilnius viharos évtizede? Tekintható-e a szó igazi értelmében nemzetállamnak az Orosz Birodalom vagy birodalomnak a Szovjetunió? Modernizáció vagy neo-tradicionálisizmus-e, ami a harmincas évek szovjet világában lezajlott? Hogyan és mikor született meg az ukrán-lengyel etnikai tisztogatás, mint „megoldás”, és minek volt „köszönhető” elterjedése? Vagy egy furcsa várostörténet - Varsó: lengyelek és zsidók – az orosz hódítás idején, ahol a cári államapparátus szilárd igyekezete ellenére az oroszosítás a legcsúfosabb kudarcot vallotta. A háromnyelvű zsidó kultúra sajátosságairól, a „*Kresy*”-ről, vagyis a néhányszor gazdát cserélt lengyel-ukrán „*határterületről*” éppúgy szó esik, mint a Szudétavidék, Galícia és Elzász-Lotaringia világháború-körüli és utáni etnikai változásairól.

A Hannoveri Leibniz Egyetem történészei az 1990-es évtizedben a délszláv háborúban elhíresült új angol kifejezés, az „*ethnic cleansing*” magyarul „*etnikai tisztogatás*” történetének hátterét vizsgálják fiatal lengyel, ukrán, belorusz, román, macedón, grúz, észak-amerikai, német, ír, olasz, lett, litván, szerb, szlovák és magyar kutatók közreműködésével. A Leibniz Egyetemen a kéthetes rendezvény talán nem véletlenül esik egybe a második világháború kerek évfordulójával, bár Malte Rolf és Sören Philipps, a fő szervezők eddig nem említették, hogy köze lenne hozzá. Csak annyit tudtunk meg, hogy ebben az alsó-szászországi, egykori Hanza-városban, amelynek a 90 százalékát a második világháborúban teljesen megsemmisítették, most első alkalommal rendeztek nemzetközi nyári akadémiát, amihez megszerezték a Német Szövetségi Köztársaság Külügyminisztériumának a támogatását is.

Kép 2. Malte Rolf

Malte Rolf hangsúlyozta, hogy a német és határon túli kollégákkal előbb történelmi, majd politikai szempontból kívánják elemezni a kisebbségi kérdést, előnyben részesítve az erőszakmentes megoldásokat.

Kattintással: <http://www.youtube.com/watch?v=RZmMvMwY1Ro>

Augusztus 31-e óta, eddig hangsúlyosan a kelet-lengyel vagy nyugat-ukrán összetűzések, a 19. századi lengyel-orosz konfliktus és annak balti vetülete, részben a „kelet-európai” „zsidókérdés” került nagytító alá, de a résztvevők megtudhatták azt is, hogy mit jelent a konfliktusmodellezés. A 35 meghívott egy német és egy angol csoportban szociáldemokrata, szocialista, liberális, katolikus, protestáns, muszlim, nemzeti kisebbségi és „szexuális orientációját tekintve kisebbségi” aktivista szerepét vállalva azt a feladatot kapta, hogy ellenzéki kerekasztalként fogadjon el egy normaszöveget, amelynek alapján a képzeletbeli parlament majd alkotmányozni illetve törvénykezni tud.

Kép 3. Sören Philipps

Sören Philipps – a játék során „a sajtó képviselőjeként” - kérdezi az angol csoport tagjaitól, hogy mit kínáltak a játék során a többi csoport tagjainak annak érdekében, hogy a saját oldalukra állítsák őket?

Kattintással: <http://www.youtube.com/watch?v=B9SSMi2Rmzw>

Magyarországról Varga-Kuna Bálint, az emlékművek nemzetfogalom formáló szerepéről fog beszélni, míg Gecse Géza „Orosz külpolitikai gondolkodás és a kisebbségi kérdés. Oroszok és nemzetiségiek az orosz külpolitikában 1828-1892 között” címmel tart angol nyelvű előadást. (Utóbbira szeptember 9-én délután 3 és 5 között kerül sor a hannoveri Leibniz Egyetemen.)

Kép 4. Gecse Géza

Kattintással: <http://www.youtube.com/watch?v=oGmAHTWvZjU>

Gecse Gézát, az ELTE Új- és Jelenkori Egyetemes Történeti Tanszékének tanáráként közben a helyi magyar egyesület és a református közösség meghívta szeptember 11-ére, pénteken este 7 órára a hannoveri Waterloo-téri Református Templom gyülekezeti termébe előadást tartani. (30169 Hannover, Lavesallee 4.)

Kép 5. Csákvári Dániel

A téma, miként Csákvári Dániel a hannoveri református közösség lelkesze fogalmaz: „*fájóan aktuális*”:

A szlovák-magyar (v)iszony háttere - Trianon, Párizs és Brüsszel

A rendezvényt mind a Hannoveri Magyar Egyesület (www.ungvh.de), mind a Hannoveri Magyar Református Gyülekezet (www.reformiert-hannover.de) támogatja és Gecse Géza a Magyar Rádió „*Határok nélkül*” című műsorának munkatársaként, de főként történészként írt „*Állam és nemzet a rendszerváltás után*”, valamint „*Bizánctól Bizáncig. Az orosz birodalmi gondolat*” című könyvét is bemutatja.

Nöllenburg Gabriella

A Hannoveri Magyar Egyesület Elnöke